

Čebelarji pa se na osnovi različnih okoliščin odločajo glede zaupanja. Na Grafu 8 so prikazani odgovori čebelarjev na vprašanje o zaupanju v različne vire informacij.

Zaključek

Nekateri odgovori, ki smo jih zbrali v slovenskem čebelarskem prostoru, nudijo zanimivo izhodišče za razmisleke o dejavnostih, ki se tičejo čebelarskih problematik in samih čebelarjev. Cilj je seveda poznavanje in reševanje strokovnih čebelarskih vprašanj in tudi socioekonomskih tematik, ki so na tem področju še posebno kompleksne. Končno se odražajo v uspešnosti čebelarske pridelave in tudi v zadovoljstvu čebelarjev, ki se z veseljem in zanimanjem ukvarjajo s to pristočasno

ali poklicno dejavnostjo. V okviru skupine Coloss bomo v nadaljevanju analizirali opisane teme primerjalno v mednarodnem prostoru. Čebelarje pa tudi v prihodnje vabimo, da se vključijo v izpolnjevanje vprašalnikov, ki jih organiziramo in izvajamo v okviru mednarodne skupine raziskovalcev Coloss na področju čebelarstva. ●

Viri:

Lilek, N. (urednik) (2021): *Priručnik dobre čebelarske prakse in Zbornik 43. dnevi čebelarstva: Celje, 2020*. Lukovica: Čebelarska zveza Slovenije, 2020. 99 str.

ČZS (2016). Letošnja medena letina bo slaba: https://www.czs.si/objave_podrobno_czs/7310 (30. 3. 2021).

Gregorc, A., Pislak Ocepek, M. (2012): *Dejavnosti čebelarjev v skrbi za ohranjanje čebeljih družin: odmiranje družin, zatiranje varoj in vzrejna dejavnost*, (Raziskave in študije, 89). Ljubljana: Kmetijski inštitut Slovenije: Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, 31 str.

Intervju z Radulom Miljanićem, predsednikom Zveze čebelarskih organizacij Črne gore

Koliko odstotkov srbskih čebelarjev je članov Zveze čebelarskih organizacij Črne gore (SPOCG) in kolikšna je članarina?

Približno 75 % čebelarjev je članov SPOCG. Članarina v SPOCG znaša 10 EUR na leto, lokalnemu čebelarskemu društvu pa plačajo še med 10 do 15 EUR (povprečna neto plača v Črni gori je po podatkih črnogorskega ekonomskega portala bankar.me decembra 2020 znašala 527,00 EUR, op. ur.).

Kaj dobi vsak član iz naslova članarine?

Ob vplačilu članarine vsak član prejme 12 številčk čebelarske revije ter ima možnost brezplačne objave oglasa v reviji, možnost odkupa medu in možnost, da posredno in neposredno sodeluje v dejavnostih in pri vodenju SPOCG.

Kaj so glavne dejavnosti SPOCG in kaj je največji izziv zveze? Kakšno je vaše sodelovanje s čebelarskimi zvezami po EU in širše?

Glavne dejavnosti SPOCG so sodelovanje z ministrstvom za kmetijstvo in drugimi institucijami v zvezi s čebelarstvom, oblikovanje čebelarskih razvojnih politik, izvajanje ukrepov kmetijske politike s sredstvi države, promocija čebelarstva v medijih, izobraževanje potrošnikov, izobraževanje mladih. Največja izziva sta dvigniti raven znanja čebelarjev, še posebej iz zdravstvenega varstva čebel, in uvedba standardov dobre čebelarske prakse. SPOCG je član Apimondie. V glavnem sodelujemo z državami nekdanje Jugoslavije. To sodelovanje se odraža v stalni komunikaciji in organizaciji skupnih pobud.

Radule Miljanić, predsednik Zveze čebelarskih organizacij Črne gore (v sredini)

Foto: Marko Borko

Kakšne pomoči (finančne, materialne, druge) so čebelarji deležni od države? Kako jih pridobijo in kolikšne so?

- Pomoč države se odraža v subvencijah, opredeljenih v proračunu za kmetijstvo. Podprto je:
- sofinanciranje matic 5 EUR na matico, čebelar pa doplača še 6 EUR;
- 70-% sofinanciranje zdravil za varozo;
- 50-% sofinanciranje certificiranega čebeljega voska (uvoz iz Avstrije);
- 50-% podpora mladim čebelarjem začetnikom (letno med 80 do 100 oseb, starih od 18 do 30 let, dobi pet panjev);
- 50-% sofinanciranje za čebelarske opreme (točila, talilniki voska, pripomočki za odkrivanje satja, vedra ...);

- 50-% sofinanciranje nakupa prevoznih zabojujnikov in prikolic za prevoze čebel;
- organiziranje čebelarstva šole, katere program je opredeljen v sodelovanju z ministrstvom za šolstvo;
- organizacija čebelarstva prireditve, predavanja po celotni Črni gori.

Katera zdravila za zatiranje varoj so čebelarjem dostopna ter kako in kje lahko do njih dostopajo? Ali država čebelarjem sofinancira sredstva za zatiranje varoj in, če da, v kakšnem deležu?

Letos so sofinancirana zdravila Apiguard, ApiLifeVar, mravljinčna kislina in Biowar. Nabavo zdravil organizira SPOCG, tako da čebelarji v obdobju od 1. marca do 30. aprila oddajo naročilo svojemu čebelarstvu in ga vplačajo na račun SPOCG. Po tem SPOCG distributerju posreduje podatke o vrstah in količinah zdravil. Dostava je organizirana do konca junija, ko distributer uvozi zdravila, SPOCG pa organizira distribucijo lokalnim čebelarstvom, kjer zdravila prevzamejo čebelarji. Cene zdravil za čebelarje znašajo za dva odmerka Apiguarda 1,06 EUR, dva odmerka ApiLifeVara 1,15 EUR, 1 liter mravljinčne kisline (85-% raztopina) 4,50 EUR in dva odmerka Biowarja 1,4 EUR.

Katere so največje težave pri oskrbi čebeljih družin med letom, s katerimi se spoprijemajo čebelarji, in kako jih rešujejo?

Varoje, sezonsko pomanjkanje cvetnega prahu, zelo nizki donosi medu v sušnih letih.

Katere so glavne čebelje paše v Črni gori?

V Črni gori nimamo sortnih medov, razen kadar zamedu spomladanska resa. Na severu države se v glavnem prideluje cvetlični med, medtem ko imamo v osrednjem in južnem delu pašo na žajblju, navadnem deraku in robidi. V zadnjem času imamo tudi manov med.

Na kakšen način razporejate čebele na pašo in katero dokumentacijo čebelarji potrebujejo za premik čebel? Koliko čebelarjev po vaši oceni uporablja premik čebel za izkoriščanje oddaljenih paš?

V skladu z veljavnimi predpisi je čebelar, ki prevaža na pašo, dolžan pridobiti veterinarsko potrdilo, da so njegove čebele zdrave. V praksi se tega ne drži nihče in čebelarji prosto prevažajo čebele. Čebelarjev, ki prevažajo čebele na pašo, je po naših ocenah do 35 %.

Kakšna je povprečna maloprodajna cena kg medu, katere so glavne sorte medu, kateri je poleg pridelave medu najpomembnejši ali najhitreje razvijajoči se vidik čebelarstva?

Cena medu na domu znaša od 10 do 12 EUR. Sortnega medu nimamo, je mešanica več rastlin. Čebelarji so v

glavnem osredotočeni na pridelavo medu, medtem ko drugih čebeljih pridelkov pridelajo malo. Ta vidik je treba izboljšati. Počasi se razvija čebelarstvo turizem, ki ima velik potencial, saj je Črna gora turistična destinacija.

Kakšen je delež uvoza medu izven EU v vašo državo? In kakšno je vaše stališče glede uvoza?

Na našem trgu ni medu iz EU. Uvoženi med v glavnem prihaja iz Srbije in Makedonije. Uvoženi med ni kakovosten in je precej cenejši.

Kolikšen je delež posredne in neposredne (neposredna prodaja kupcem) prodaje medu?

Na domu se proda 80 % medu, trgovskim verigam 20 %.

Kakšno je stanje na področju vzreje matic in s kakšnimi izzivi se na tem področju srečujete?

V tem delu imamo s kakovostjo matic precej težav. Kupci matic so na splošno nezadovoljni s kakovostjo. Sistem razdeljevanja je organiziran tako, da vzrejevalci matice posredujejo po SPOCG, kar je za nas veliko breme.

Od letos razmišljamo o tržnih poslovnih modelih. Sicer pa država vsako leto februarja objavi javni razpis za izbor vzrejevalcev matic. Ministrstvo za kmetijstvo z njimi podpiše pogodbo. Vzrejevalci na podlagi ocene komisije prejmejo kvote in organizirajo vzrejo. Ministrstvo financira vzrejalnišče matic pod nadzorom SPOCG, od koder vsak vzrejevalec letno prejme odbrano matico.

Ali pri vas delujejo plemenilne oz. testne postaje in ali iz države prejmete kakšno podporo?

Imamo podporo ministrstva za program odbire čebeljih matic. V centru izvajamo različne teste (donos medu, čistilno vedenje, odpornost proti boleznim, mirnost, rojivost ...).

Na kaj ste najbolj ponosni pri razvoju čebelarstva v zadnjem obdobju?

Veseli smo, da v zadnjem času nimamo težav s pojavom hude in pohlevne gnilobe čebelje zalege. Prav tako nimamo težav z nosemo. Povečuje se delež čebelarjev, včlanjenih v SPOCG. Opazno se izboljšuje starostna struktura v korist mladih. Navsezadnje je velik uspeh naš center Hiša medu s svojimi objekti, kjer predelujemo čebelji vosek po ceni 0,5 EUR/kg, odkupujemo in pakiramo črnogorski med po nabavni ceni 8 EUR/kg, izdelujemo krmo za čebele. Center z dejavnostmi, ki potekajo v njem, ustvarja pogoje za nenehen razvoj sodobnega čebelarstva v Črni gori.

Sodelavci ČZS